

Joyce Hondong

Vrijheid van meningsuiting

Redactielid Joyce Hondong gaat in op de discussie over de vrijheid van meningsuiting. Met het huidige geweld vanuit de islam staat de vrijheid van meningsuiting onder druk. Hondong stelt dat de discussie hierover zinloos is.

In Denemarken zocht Kaare Bluitgen een tekenaar voor haar kinderboek over de profeet Mohammed. Omdat niemand een afbeelding voor haar kinderboek wilde maken, heeft de Deense krant Jyllands-Posten veertig tekenaars verzocht een karikatuur van Mohammed te maken. De islam kent een afbeeldingsverbod van Mohammed en het was de bedoeling van de Deense krant dit verbod te doorbreken. Het gevolg van de spotprenten was de bestorming van de Deense ambassades in Beiroet en Damascus. Waarom hebben enkele spotprenten zulke heftige reacties veroorzaakt? In de spotprent wordt Mohammed afgebeeld als een terrorist en dus als een personificatie van het kwaad. Deze directe aanval op de profeet, de bringer van vrede, wordt gezien als een diepe belediging.

In het verleden zijn er eerder botsingen tussen een seculiere versus een niet-seculiere samenleving geweest. Spinoza ontvluchtte ons land uit angst voor vergelding van orthodoxe gelovigen in Nederland op zijn traktaat, dat hij onder een schuilnaam publiceerde in 1670. Ook de verschillende christelijke stromingen hebben met elkaar overhoop gelegen over het recht om af te beelden. De beeldenstorm uit 1566 was een escalatie tussen rooms-katholieken en calvinisten. De calvinisten vonden dat rooms-katholieken niet het recht hadden om heiligen af te beelden. En het was nog maar veertig jaar geleden dat Gerard Reve beschreef hoe hij gemeenschap had met een als ezel geïncarneerde God. Hij moest zich verantwoorden voor de rechter en de zaak werd geseponeerd.

Onze huidige seculiere samenleving is voortgekomen uit het christendom. Wij kennen nu een scheiding van kerk en staat. Met de leeglopende kerken lijkt het alsof we een nieuw geloof hebben gevonden: democratie en de daarbij behorende rechten. Omdat de vrijheid van meningsuiting een belangrijk recht van onze democratische rechtstaat is, houden we hier hard aan vast. Maar door de gewelddadige uitspattingen is er het afgelopen jaar in Nederland discussie geweest over onze vrijheid van meningsuiting.

Het grootste probleem van onze vrijheid van meningsuiting is de gebon-

denheid van grenzen. In de westerse wereld is de vrijheid van individuele expressie een grondrecht. Dit grondrecht is gelijk aan een ander grondrecht, namelijk de vrijheid van godsdienst. In de moslimwereld daarentegen staat religie ver boven de vrijheid van meningsuiting. Als wij een moslim in eigen land beledigen, kan deze persoon naar de rechter stappen. Binnen onze landsgrenzen geldt ons eigen rechtsbestel, maar hierbuiten wordt dit stelsel met de daarbij behorende normen en waarden niet gehanteerd. Wij kunnen er in Nederland voor kiezen om de spotprenten te laten zien. De Nederlandse wet is gebonden aan het Nederlandse grondgebied. Door de toenemende globalisering bestaat er een kans dat zulke spotprenten verspreid worden over een groter gebied met als gevolg de excessen in Beiroet en Damascus.

Er is dus sprake van een botsing van culturen. Enerzijds kunnen we ervoor kiezen om moslims niet meer te beledigen door vooraf te censureren en daarmee dus onze eigen grondrechten te beperken. Anderzijds bestaat er de mogelijkheid om juist gebruik te maken van ons recht op vrije meningsuiting. Helaas brengen we daarmee onze landgenoten, die in het Midden-Oosten hun beroep uitoefenen, in gevaar. In onze westerse wereld is de vrijheid van meningsuiting niet ondergeschikt aan de godsdienstvrijheid. In de moslimcultuur is er geen vrijheid van godsdienst en is de vrijheid van meningsuiting ondergeschikt aan de islam. Er lijkt geen oplossing voor dit culturele probleem te zijn.

De onvrede in de moslimwereld met onze opvattingen wordt ook gevoed door de politieke situatie. De superieure en bemoeizuchtige houding van de Verenigde Staten en haar bondgenoten hebben de al wankelende politieke situatie in het Midden-Oosten compleet ontregeld. Onze moderne kruistocht, begonnen om welke motieven dan ook, is een voedingsbodem voor toenemende haat en radicalisering ten opzichte van de Westerse wereld.

Het debat over de vrijheid van meningsuiting is daarom zinloos. We kunnen ons beter richten op een constructieve oplossing voor het cultuurprobleem. Wij zijn immers gewend om te domineren en niet gedomineerd te worden. Onze democratie heeft een lange weg afgelegd en nu proberen we die op te leggen aan een cultuur die deze nooit heeft gekend. Als het westen op deze manier doorgaat, zullen beide culturen blijven botsen. Het terugtrekken van de troepen uit Afghanistan en Irak zal de eerste stap zijn naar wederzijds begrip. De huidige anarchie in het Midden-Oosten zal zich dan uiteindelijk stabiliseren. Een politiek stabiele situatie kan de voedingsbodem voor geweld wegnemen, want een geweldloze discussie met spotprenten is uiteindelijk de juiste weg tot vreedzame coëxistentie.